

Katona és paprika

Sok szót nem kell vesztegetnünk arra, hogy katonáink egyrésze ősszel lapot fog vagy vasvillát, zsádot hord vagy ládát, mert ezt mindenki tudja. Akár átmeneti állapotnak is tekinthetnénk a mezőgazdasági katonai segítését a teljes leszerelés felé, ha nem kellene hozzátennünk, hogy oda még hosszabb az út. A szegedi Új Élet Termelőszövetkezetben negyvenhárom katona dolgozik egy hónapja. Előttük is volt már egy csoport, és utánuk is jön egy másik. Mi a hasznuk? *Ádám Sándor* elnökhelyettesi minőségben azt mondja, későn kezdhették idén a paprikaszedést. Halkatonák nem jöttek volna, a szedők közül kellett volna embereket hívni a szárítókhoz. Kiszámítani nem lehet, mennyivel szedtek volna le kevesebbet, és mennyivel fagyott volna el több.

Indoklásnak ennyi is elég. Tehát jó, ha katona van a szövetkezetben. Hát a katonának jó-e?

— Sokkal jobb, mint a laposkuszás.

— Mi a jó benne?

— Kötetlenebb. Úgy dolgozunk, mint akármelyik civil.

Tölgyesi Viktor az első, akivel néhány szót váltunk, ő azt mondja, a kis kikapcsolódás egyenesen hasznos.

— Hát a bekapcsolódás?

— Az is jó. Itt másféle a felelősség.

— Volt már térszében?

— Általános iskolás koromban. Ilyen térszt el se tudtam képzelni.

— Például mire nem gondolt?

— Olyan nagyon semmire se, mert tolem nagyon messze esik a mezőgazdaság. Üzemelnék vagyok, villa-mossági. Az, hogy ennyi paprika létezik, mint amennyi itt van, meg se fordult a fejemben. Később ismertem csak a piros paprikát, itt pedig egy hónapja csak hordják, csak hordják. Paprikával van körülkerítve és be van terítve paprikával az egész szövetkezet. Mit kezdünk vele egyáltalán?

— Megesszük, vagy eladjuk.

— Hallottam arról is, hogy termeléseket vannak az Alföldön, de arra nem gondolhattam, hogy a szállásunk aulaka előtt melegvizet fűrdőmedencét találunk. Térsz és fűrdő — egyáltalán nem jött össze a fejemben. Hallottam alföldi kenyérről is, de hogy az ilyen jó, nem tudtam. Frisset kapunk minden reggel.

Ezt a dicsőítést is jó hallani, szívesen továbbítom a sütőiparnak, de mivel mi nem kapunk minden reggel frisseket, minden eddigi főnntartásunkat azért hadd gondoljam mellé.

— Mint üzemelnők, mit tud a szövetkezetről?

— Nem sokat.

— Senki nem beszélt róla?

— Biztosan beszélt, de nem figyeltem oda. Akkor még nem érdekelt. Ebbe előbb bele kell szoknia az embernek.

— Igen könnyen segíthetünk rajta, megérjük az elnökhelyettes, válaszoljon.

Tölgyesi: Dolgoztam a mosónál, vagy nincs kihasználva, vagy átváltásnál bedöglik a vágó.

Ádám: Technológiai hiba. Aki kint dolgozik, vékonyíthatná átváltás előtt a szalagot a paprikát. Teljesen igaz van, be kell szabályozni.

Tölgyesi: Itt ez a nagyszerű szárító, de ha valahol üzemzavar támad, hűs más tereket szaladgálnak a kezelők, mire kapcsolót érnek.

Ádám: Jogos a fölvetés, de ez a beáramlás most van beüzemelés alatt. A következő

szézonra biztosan észreveszi mindenki, jobb, ha a kapcsolók egy helyen vannak és oda teszik, ahonnan egy ember a teljes folyamatot át tudja tekinteni.

Több kérdés is volt. Mind azt mutatta, sok mindenre kíváncsi, aki itt dolgozik. Egyet még leírunk:

— Elmondták nekünk, hány tagja van a szövetkezetnek. Itt az őszi nagy munkák ideje, amikor mindenkinek dolgoznia kellene. Itt vagyunk egy hónapja, de nem láttunk ennyi embert.

Kéznél van rögtön a felelet, de várjunk, mert a kérdés folytatja:

— Igaz, mondta egyszer egy gépkocsivezető, akkora a térsz határa, egy nap alatt nem tudnánk körüljárni. És biztosan nemcsak paprikát termelnek. Sok ember, sok-félé?

A válasz el is maradhat.

A további kérdés-felelet a termálvizet zöldségtermesztés szálát bogyozza, amelyből kitűnik, hogy a katonát minden érdekli, de mint a legtöbb civil, ő se nagyon tudja, mekkora egy hektár, és mennyit terem, ha üveggel borítják, alul pedig fűtik. Szemlélatomást érdeklő viszont az üzemelnőket, hogy mi mindent fűtenek a meleg vízzel, és a végén még fűdeni is lehet benne.

Majoros Mihály és *Hatvanger József* viszi a szót a következő csoportban. Dicsérik az ellátást, mert igen jól főznek a konyhán, és bőseges az adag. Ők is említik a kenyeret, mert igen jó kenyeret tudnak sütni Szegeden, dicsérik Szegedet, mert benn is jártak már a városban, igaz, csak este, és főnntartásokkal dicsérik a lányokat is. Kérik, mindenképpen írjam meg főnntartásaikat, mert baj lehet belőle. Azt

kell mindenképpen megírnom, hogy a lányokat csak a nőlelek dicsérik. Nem tudom, szabad-e családi titkokat kibeszélnem, de a „kis-katonák” egyrésze hites férj, ilyen minőségben vetődött föl a gondolat, hogy ünnepnap munkájuk teljes bérére az óvodának adják, vegyenek játékokat rajta.

— Azt is tessék megírni, hogy itt a katonát szeretik az emberek. A városban is.

— Arról a katona tehet, becsülik vagy nem.

— Akkor minden elismerésünk a szegedi katonákra.

Ujjainkon számolva rövid összefoglalót tartottunk. Nem gondolták, hogy ilyen a sok paprika együtt, hogy ilyen jó ellátás várja majd őket, nem gondoltak fűrdőre, más a kenyér Szegeden, más Szeged, mint gondolták, mások benne az emberek, mint amire a katona számít, és természetesen más a szövetkezet.

— Szerintünk ez egy korszerű gazdaság!

— Erre mit mond az elnökhelyettes?

— Sokkal jobb úgy mondani, hogy a korszerűsítés fázisában vagyunk. Ahogy tudunk, gépesítünk. Most hallottam, hogy a paprikák régi szerszámának le szállították az árát: egy forintért adják a fűtőt. A termelési rendszer módszerei hódítanak.

Ez már a mi kérdésünk: Meddig kell egy korszerű mezőgazdaságban a katona?

— Van gépünk a betakarításhoz, de még hozzá kell szoktatni a paprikát. Olyan fajtákat várunk, amelyek egyszerre érnek.

Amíg a nemesítői kísérletek beérnek, szívesen látott vendégmunkás tehát a katona a szövetkezetben.

Horváth Dezső

Aranyrög a patakban

Sok kiránduló kerülgette a Bodri nevű hegyi patak partján fekvő kőbőmböt, anélkül, hogy különösebb figyelmet fordított volna rá. Egy bulldózerkezelő azonban kimozdította helyéből a követ, és alatta természetes

aranyrögöt talált. A lelet súlya 4357 gramm! Az Ohotszki-tenger partján első ízben 50 éve munkához látott földrajzi geológus-expedíció tiszteletére az aranyrögöt „Geológus” névre keresztelték.

A munkakönyvi bejegyzésekről

A munkaviszony megszűnésekor milyen bejegyzést kell a munkakönyvbe írni, kérdezi K. L.-né szegedi olvasónk.

A múlt év végéig a munkaviszony megszűnésekor a kilépés módjától függően háromféle bejegyzést lehetett a munkakönyvbe írni. Ezek a következők voltak: „Áthelyezés”, „Munkaviszonya megszűnt” és a „Kilépett”. 1978. január 1-től érvényes rendelkezés szerint új bejegyzéssel bővült ez a kör. Az új bejegyzés: „Felmondás a dolgozó részéről”. Ezt a szöveget akkor kell a munkakönyvbe beírni, ha a munkaviszony a dolgozó felmondása következtében szűnik meg.

A többi bejegyzéssel kapcsolatosan a rendelkezés nem változott. Az „Áthelyezés” bejegyzés továbbra is akkor kerül a munkakönyvbe, ha a dolgozót más vállalatba áthelyezik. „Kilépett” be-

jegyzés pedig akkor, ha a dolgozó felmondás nélkül kilép, vagy a munkaviszony felmondását követően az előírt felmondási időt nem tölti le, kivéve, ha jogszabály alapján, vagy a vállalatkal való mezejegyzés következtében a munkavégzés elől felmentették; ha a munkaviszony fegyelmi elbocsátás vagy bírói ítélet folytán szűnik meg; ha a megválasztott dolgozó munkaviszonya összeférhetetlenség megállapítása, választójogosultság elvesztése, valamint fegyelmi határozat vagy büntetőítélet alapján történt visszahívás következtében szűnik meg. Végül, ha a kinevezéssel létrejött munkaviszony megszűntetésére fegyelmi elbocsátással, vagy azonos hatályú felmentéssel kerül sor.

A fentiekben felsoroltakon kívül minden egyéb esetben továbbra is a „Munkaviszonya megszűnt” szöveget kell a munkakönyvbe írni.

Kisiparosok

A kisiparosoknak ma nagy keletjük van. Korántsem személyes varázslukban rejlik keresetségük oka, mint inkább a szolgáltatók egyre növekvő fontosságában. Szükség van rájuk. Az elmúlt esztendőben új jogszabályokat alkottak a kisiparosokról. Különválasztották az áruelelőállást a lakossági szolgáltatásoktól, köveleményként szabták meg a szakmunkások képzését az ipargyakorlásnál, a segítő családtagok munkáját is foglalkozásnak minősítették s lehetőséget teremtettek több mesterember szerveztet, együttes ipargyakorlására.

A jogszabályok — ahogy az már lenni szokott — igyekeztek lépést tartani az élettel. Mert a tény, a kisiparosok létszám csökkenését, lehetetlen volt nem észrevenni. Fokozatosan 84 189 főre csökkent 1971-től öt esztendő alatt a kisiparosok létszáma. Mindössze 68 százalékuk végzettség főfoglalkozásban a munkáját, a többiek nyugdíjasként vagy mindennapi munkájuk mellett igyekeztek (és igyekeznek) kiegészíteni a szolgáltatások igényét mesteremberrel, konjunktúrával.

Mert ha a kisiparosokról szólnak, elsősorban a szolgáltatások összefüggésében emlegetjük őket. És nemcsak mi, a „vevők”, hanem a hi-

vatalos állásfoglalások is. Bizonyíték minderre az öt megillető kedvezmények egyike-másika, így például az adózás a kisiparosokban dolgozó kisiparosoknál.

Az előzőek sejtetik, hogy igencsak megnőtt a kisiparosok társadalmi megbecsülése. Megérdemelten. Alátámasztható számokkal is: a szolgáltatásokban 15—20 százalékkal, a lakás-kezelésben pedig 40 százalékkal növekedtek a kisiparosok tevékenység értéke az ötödik ötéves tervben.

A tervek csak akkor valósulhatnak meg, ha 30—35 ezer fővel emelkedik a kisiparosok létszáma. Olyan helyeken, amikor a munkaerő hiánya majd mindenhol gond, s emellett hivatkozási alap az elmaradások igazolása. A hiányzó kisiparosok persze részben pótolhatók a nyugdíjasok munkabérelésével is. Végso megoldást azonban nem jelentenek ezek a szükség szűlt próbálkozások. Mindössze ideig-óráig állandósíthatják meg a meglelő helyzetet. Az arányok helyes érzékelésére persze megemlítendő az is, hogy az elmúlt esztendő végén 4,3 százalékkal dolgoztak többen a kisiparban,

mint egy-egy évvel előtte. Igaz, a létszámmegnövekedés elsősorban a közszékekben ipart gyakorlókat miatt következhetett be. Olyan településeken tehát, ahol szinte csak a kisiparos szolgáltató, a javításban, a karbantartásban ritka „vendég” az állami szektor.

A felszínen maradván könnyen rávágathatjuk, hogy az in-enzív fejlesztés a kisiparosoknál is járható út lehet a létszámlány okozta nehézségek leküzdésére.

Igen ám, csak nem hagyhatjuk figyelmen kívül az intenzív fejlesztés akadályait. Ilyenek például, hogy a „mester” nincs ösztönözve a műszaki fejlesztésre, hisz esetében a gazdasági szabályozás még mindig az előmunkára épít. Vagy, hogy a kisiparos nem vásárolhatja meg az állami vállalatok „levetette” gépeket. Megesik, hogy a kisiparosnak nincs elegendő pénze a korszerűsítésre.

A kisiparosokra, a szolgáltatásban szorgoskodó „mesterekre” szükség van. Ezt aligha kell különösebben bizonygatni. Az ellentmondásokat, ellentéteket éppen ezért mindenképpen időszert volna feloldani.

A kisiparosokért és a lakosságért egyaránt.

Malonyai Péter

Képzletbeli riport egy dézsmálóval

— Kedves hallgatónk! Az újságokban Önök is olvasták, hogy Szepteteki Slamos Ervin, a Hacacaré Művek egyik vezető beosztású dolgozója, pozíciójával visszaélve rendszeresen dézsmálta a vállalati vagyont, gazdasági bűncselekmények sorát követte el. Szepteteki Slamos most bíróság előtt felel tetteiért. A tárgyalás szünetében beszélgetünk a költségeit is a gyár kasszájából fedezte.

— Az egy másik alkalommal történt, kérem. Akkor japán delegáció járt nálunk, és a küldöttség egy tokiói földrendés miatt hírtelen hazautazott, nem vett részt a búcsúvacsorán. Viszont a vacsorát már előzőleg ötven főre megrendeltük.

— Hát hányan voltak a japánok?

— Ketten. Mi lettünk volna negyvennyolcan... Szóval, hogy ne menjen kárba az egész, hát a lányom esküvőjét tartottuk meg a pénzben.

— A gyár vezetői a vacsorán nem keresték a japánokat?

— Keresték, és meg is találta. Szerzem két, házámban tanuló mongol diákokat, ők voltak a japánok. Hiszen annyira hasonlítanak egymásra, mint két tojás.

— Ugye, a balatoni villát is a gyár mérnökei tervezték?

— Igen.

— Hogy tudta őket rábeszélni?

— Egyszerűen. Magamhoz hívtam a tervezőcsoport vezetőjét, azt mondtam neki, hogy a bivalymocsoládi Fehér Ló Termelőszövetkezet megbízásából tervezni kell

rendeztünk a tiszteletükre a Margitszigeti Nagyszállóban, és a vacsora végén maradt még két felbontatlan üveg tokaji az asztalon. Kérem, amikor senki nem nézett oda, én azt a két üveget bedugtam az aktatáskámba, és hazavittem... Hát így kezdődött.

— Elnézést, a vádiratban az áll, hogy ön a lánya esküvőjének sok ezer forintot költségeit is a gyár kasszájából fedezte.

— Az egy másik alkalommal történt, kérem. Akkor japán delegáció járt nálunk, és a küldöttség egy tokiói földrendés miatt hírtelen hazautazott, nem vett részt a búcsúvacsorán. Viszont a vacsorát már előzőleg ötven főre megrendeltük.

— Hát hányan voltak a japánok?

— Ketten. Mi lettünk volna negyvennyolcan... Szóval, hogy ne menjen kárba az egész, hát a lányom esküvőjét tartottuk meg a pénzben.

— A gyár vezetői a vacsorán nem keresték a japánokat?

— Keresték, és meg is találta. Szerzem két, házámban tanuló mongol diákokat, ők voltak a japánok. Hiszen annyira hasonlítanak egymásra, mint két tojás.

— Ugye, a balatoni villát is a gyár mérnökei tervezték?

— Igen.

— Hogy tudta őket rábeszélni?

— Egyszerűen. Magamhoz hívtam a tervezőcsoport vezetőjét, azt mondtam neki, hogy a bivalymocsoládi Fehér Ló Termelőszövetkezet megbízásából tervezni kell

egy versenystallót. Amikor a tervek elkészültek, megint szóltam neki. Köszömet velem, a Fehér Ló Tsz megmondolta magát, nem istállót épít, hanem emeletes villát, balatoni nyaralót a dolgozóinak. S amíg a térsz megfelelő ingatlant vásárol, kísérletképpen az objektumot az én telkemre építjük fel. És felépítettük.

— Kedves Szepteteki Slamos, az idő rövidsége miatt nem tudjuk tovább sorolni a disznóságait, azonban van még egy kérdésem.

— Parancsoljon.

— Maga évekig dézsmálta a gyár vagyonát, pénzét, költséges életmódjára nem figyelt senki, mert laza volt az ellenőrzés. Mondja, hogy bukkott le végül is?

— Kérem tisztelettel, a szakszervezeti bizalminak feltűnt, hogy már nincsen hónapja nem fizettem ki a tagsági díjat. Ezen csúsztam el, mert elkezdtem utánam szaglászni!

— Most önt börtönbe csukják. Bizonyára már valami megfogalmazódott magában, hogy ha kiszabadul, hogyan fog élni, mit fog csinálni, igaz?

— Igen kérem, már gondolkodtam a dolgon.

— Ezek szerint már elhatározta, hogy ha kiszabadul nem lop többet nem szíkszik, nem herdálja a nép vagyonát.

— Ilven konkrét dolgokban még nem döntöttem. De egyet megírhettek.

— Mit?

— Ha újra szabadlábon leszek, isten bizony, rendszeresen fogom fizetni a szakszervezeti tagdíjat!

Kiss György Mihály

Gyógyüdülők a sivatagban

A karakumi csatorna mellett erdőben létesített gyógyüdülő nemrégiben fogadta első vendégeit a Madi közársaságbeli vízi erőmű építőit és energetikusait. A száraz, meleg éghajlat jótékony hatása miatt a törkmény gyógyüdülők helyek egyre nagyobb népszerűsége tesz azek szert, például a Szov-

jétunio-szerte ismert bajram-ali veseszanatórium. E helyen egyébként modern üdülő-elen létesítését tervezik az elkövetkezendő években.

A gyógyforrásairól híres Kopetdag lábánál levő Arcsman üdülőhelyet is most korszerűsítik.

Dr. V. M.